

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Hîncești

MD 3401, orașul Hîncești, strada Chișinăului 7; tel. / fax (0 269 2-32-72)

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28

r/a 1-71/22

Prin prezenta Judecătoria Hîncești remite, conform competenței, sesizarea depusă de avocatul Alexandru Iachimciuc privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei penale privind învinuirea lui Pascari Pantelei de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal.

Expediem în adresa Dvs.:

1. Cererea avocatului Alexandru Iachimciuc privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe 4 file
2. Copia încheierii judecătoriai Hîncești, sediul Central din 17.08.2022 pe 5 file.

Judecător

Berbec Natalia

Curtea Constituțională a RM
str. Al. Lăpușneanu 28, mun. Chișinău, MD-2004

prin Judecătoria Hîncești s. Central
Judecător Natalia BERBEC
str. Chișinăului 7, mun. Hîncești, MD-3401

de la Alexandru IACHIMCIUC, avocat

în interesele lui Pantelei PASCARI

CERERE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

ONORATĂ CURTE!

ÎN FAPT,

Pe rolul Judecătoriei Hîncești, s. Central se află cauza penală de învinuire a lui Pantelei PASCARI de comitere a infracțiunii conform art. 187 alin. 2 lit. f) Cod Penal (în continuare CP).

Cu referire la esența cauzei, revederăm, că lui Pantelei PASCARI, i se incriminează comiterea sustragerii în mod deschis de la Mariana DOBROVOLSCHII, a unei genții și a bunurilor care se aflau în aceasta, evaluate de parte-vătămată în sumă de 550,00 lei. De precizat, că în cadrul cauzei penale partea-vătămată a înaintat o acțiune civilă în care solicită încasarea prejudiciului material în sumă de 200,00 lei.

După cum s-a arătat mai sus, fapta a fost încadrată de acuzare conform elementelor componente de infracțiune conform art. 187 alin. 2 lit. f) CP, după semnele- jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în *proporții considerabile*.

Pe parcursul urmăririi penale partea-vătămată întrevedea posibilitatea împăcării cu inculpatul.

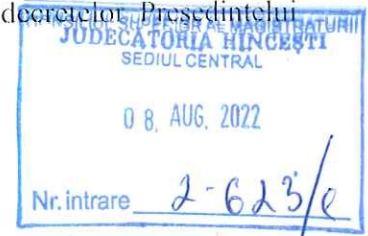
La finele urmăririi penale, apărătorul a înaintat o cerere privind reluarea urmăririi penale, în sensul aprecierii obiective a prejudiciului material, cât și recalificarea faptelor inițial incriminate, inclusiv de clarificat incidența încetării pe motivul lipsei elementelor constitutive, în special a urmărilor cauzate prin fapta incriminată. Apărarea a este de părere că la caz lipsește gradul prejudiciabil.

Procurorul cererea a respins-o printr-o motivare sumară, și fără a intra în esența celor invocate de apărare.

Ține a preciza, că cauza penală se află în instanța de judecată, în instanța de fond, la etapa ședinței preliminare.

Reiterînd analiza materialelor cauzei penale, a imaginii factologice stabilite de organul de urmărire penală, a liniei de apărare a inculpatului, apărătorul consideră întemeiat de a solicita Înaltei Curți exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, după semnele- jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în *proporții considerabile*.

Conform art. 7 alin. 3) CPP, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a deciziilor Președintelui

Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

Conform art. 7 alin. 3¹) CPP, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*
- b) *excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;*
- c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;*
- d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

Partea apărării consideră, că controlul constituționalității urmează a fi exercitat prin prisma prevederilor art. 20, 21, 23 și 54 ale Constituției Republicii Moldova.

Într-o primă ordine de idei, apărarea apreciază că norma dată consfințește o componentă agravată, care este neclară și imprevizibilă, limitează în mod excesiv situația unei persoane, în special a lui Pantelci PASCARI, care compare pe banca acuzaților.

Precizăm, că cauza penală a fost începută pe fapta de sustragere deschisă din 06.02.2022 aproximativ ora 20:00, a bunurilor ce aparțin lui Mariana DOBROVOLSCIII. Conform declarațiilor părții-vătămate cuantumul prejudiciului material este evaluat în sumă de 550,00 lei, care din declarațiile ei este un *prejudiciu considerabil*. După cum s-a arătat mai sus în cadrul cauzei aceasta a înaintat o acțiune civilă în care solicită repararea prejudiciului material în sumă de 200,00 lei.

Problema de drept ridicată de apărare, rezidă în faptul dezacordului cu calificarea prejudiciului în sumă declarată de parte vătămată de 550,00 lei, ca fiind unul considerabil, și calificarea faptei imputate conform art. 187 alin. 2) lit. f) CP. Or, norma dată se apreciază ca conținând o terminologie neclară și imprevizibilă, care transgresează drepturile inculpatului.

Drept consecință apărarea conchide că identificarea prejudiciului material este o primă sarcină întru definirea incriminării unui comportament în temeiul unei componente a legii penale. Linia apărării în cadrul cauzei își manifestă dezacordul cu valoarea prejudiciului invocat de partea-vătămată.

La caz, partea-vătămată a declarat, că geanta la momentul procurării (din declarații a fost procurată cu mai bine de un an în urmă) a avut valoarea de 200,00 lei, iar la momentul sustragerii starea fizică a genții este una deplorabilă. La fel, bunurile prezente în conținutul genții au o valoare supra-apreciată.

În aceste circumstanțe apărarea a solicitat stabilirea valorii reale a genții și bunurilor aflate în ea întru aprecierea obiectivă a valorii prejudiciului material invocat.

Reiterăm, că infracțiunii ce i se impută lui Pantelci PASCARI, chestiunea privind stabilirea cuantumului prejudiciului este unul crucial, dat fiind că infracțiunea dată este o sustragere, fiind **o componentă materială.**

La caz, datorită faptului că în componența de infracțiune incriminată de legiuitor în dispozițiile prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile, persistând sintagma proporții considerabile, situația inculpatului este una incertă, care are în vecinătate o posibilă abordare abuzivă și arbitrară.

Organul de urmărire a pus la baza aprecierii și încadrării faptei doar simpla alegație a părții vătămate, fără a elucida reala situație de fapt, corelată **la intenția făptuitorului**.

Astfel, pentru a sancționa un comportament, este necesar de avut în vedere criteriul de bază- a elementului volitiv, fiind necesar de stabilit intima convingere a făptuitorului, motivul comiterii faptei.

Componenta dată, nu este în concordanță cu principiul general al dreptului, conform căruia Codul Penal consacră infracțiunile în dependență de intenția făptuitorului.

În viziunea apărării este necesar a lua în considerație că, chiar dacă *aprecierea subiectivă de către victimă este importantă* la stabilirea caracterului considerabil al daunici cauzate, **aceasta nu trebuie să influențeze asupra regulii că prin sustragere poate fi cauzat doar un prejudiciu patrimonial efectiv (real)**. De aceea, metoda de determinare a prejudiciului patrimonial nu trebuie confundată cu caracterul acestui prejudiciu. Or, practica instanțelor naționale, reflectă existența unei probleme importante, care este evitarea incriminării obiective în cazul sustragerii săvârșite cu cauzarea de *daune în proporții considerabile*.

În speță, situația de incertitudine și pasibila apreciere arbitrară poate fi explicată prin prezența unui dubiu care nu poate fi înlăturat, or, făptuitorul nu putea aprecia valoarea, cantitatea sau însemnătatea bunurilor sustrase pentru victimă, nici starea ei materială sau venitul acesteia, nici existența persoanelor aflate la întreținerea ei etc, în condițiile în care această **geantă este una cu uz avansat**. În aceste condiții, ai incrimina făptuitorului agravanta „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” echivalează cu o încălcare grosolană a principiului legalității. De aceea, agravanta dată nu reflectă intenția lui.

În alți termeni, trebuie probat faptul că el a prevăzut că, prin sustragere, îi va cauza victimei daune anume în proporții considerabile și că a dorit aceasta. Însă în ambele ipostaze, datorită faptului că expresia dată nu are la bază o definiție clară, coraportată la criterii obiective, o astfel de reglementare este apriori neclară și care generează arbitrar și abuz. Or, amintim, că Codul Penal, ca lege incriminează o faptă ca și infracțiune ținând cont de intenția făptuitorului, regulă care nu este respectată în componența dată.

În dezvoltarea acestei idei, apărarea va referi asupra faptului, că legea penală nu cuprinde o definiție clară a sintagmei „proporții considerabile”.

Codul Penal în sensul aprecierii mărimii prejudiciului cauzat, în lumina *art. 126 alin. 1) și 1')* cuantifică: 1) *daunele cauzate în proporții mari* și 2) *daunele cauzate în proporții deosebit de mari*.

Astfel, la determinarea proporțiilor mari și deosebit de mari legiuitorul a prevăzut drept bază de calcul salariul mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern, în vigoare la momentul săvârșirii faptei, după cum urmează:

proporții mari - mai mult de 20 de salarii;

proporții deosebit de mari - mai mult de 40 de salarii.

De precizat este și faptul, că la momentul de față Parlamentul a intervenit în repetate rânduri în sensul majorării acestor proporții.

Astfel, faptele care nu ating cuantumul de proporții mari și deosebit de mari, urmează a fi coroborate cu cuantificarea reținută în dispozițiile Codului Contravențional (în continuare CC).

La caz, urmează a se reține, că daunele în proporții mici, determină atragerea la răspundere în temeiul Codului contravențional.

Conform art. 18 CC, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii faptei.

Conform aprobărilor Guvernamentale pentru anul 2022 salariul mediu este de 9 900,00 lei.

La fel, legiuitorul a incriminat în dispozițiile art. 105 CC sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului. Astfel, conform normei se incriminează și se sancționează contravențional, *sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocheri.*

Menționăm, că referitor la cuantificarea daune în proporții considerabile, Curtea Constituțională a remis în adresa Parlamentului o adresă, odată cu examinarea constituționalității prevederilor art. 328 CP.

Astfel, Curtea a constatat că, „potrivit prevederilor legale enunțate, daunele care se înscriu în limitele dintre daunele în proporții mici și daunele în proporții mari urmează a fi încadrate, după caz, ca fiind esențiale sau considerabile.”

În această ordine de idei, apărarea va suplini, că agravanta reținută de către organul de urmărire penală și de către procurorul la înaintarea învinuirii conform art. 187 alin. 2 lit. f) CP, nu corelează cu esența încriminării unei agravante la componența de bază a infracțiunii conform art. 187 CP.

Astfel, apărarea apreciază, că pentru a fi inițiată o cauză penală, conform Codului penal, la caz, trebuie analizată componența de infracțiune. Componența de infracțiune conținută în norma dată conform doctrinei și practicii naționale, implică următoarele elemente.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 187 din CP al RM corespunde, în majoritatea cazurilor, cu obiectul juridic special al furtului: relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile.

Obiectul material al jafului se caracterizează prin aceleași trăsături ca și obiectul material al furtului: bunurile care au o existență materială sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Latura obiectivă a infracțiunii de jaf are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de luare ilegală și gratuită, 2) urmările prejudiciabile sub formă de prejudiciu patrimonial efectiv; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile; 4) modul deschis.

Astfel, trăsătura de bază care deosebește jaful de furt este modul deschis de comitere a sustragerii. Ca și furtul, sustragerea sub formă de jaf are loc dacă sunt întrunite criteriul obiectiv și criteriul subiectiv. Criteriul obiectiv se exprimă în aceea că acțiunea de luare se realizează în prezența posesorului bunurilor luate sau a altor persoane care conștientizează semnificația juridică a celor comise, fără a face parte din categoria de persoane care însuflă încredere făptuitorului că nu-i vor crea impedimente în procesul realizării sustragerii.

Criteriul subiectiv se exprimă în convingerea făptuitorului, bazată pe premise obiective, că el acționează în mod manifest (vădit) pentru cei din jur, care percep semnificația juridică a faptei lui, fără a face parte din rândul persoanelor de încredere, care nu-i pot crea piedici în realizarea sustragerii.

În cazul coliziunii între cele două criterii – criteriul obiectiv și criteriul subiectiv – prioritate are, ca și în situația furtului, criteriul subiectiv. Astfel, sustragerea nu va fi calificată ca furt, ci ca jaf, dacă făptuitorul este convins că acțiunea de luare, pe care o

realizează, este vădită pentru alte persoane, deși această acțiune a rămas neobservată sau neînțeleasă adecvat de acestea.

Infrațiunea de jaf este o infrațiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune de bunurile altuia la propria sa dorință.

Latura subiectivă a infracțiunii de jaf se manifestă, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. La calificare, este obligatorie stabilirea scopului special -- a scopului de cupiditate (profit).

Subiectul faptei infracționale analizate este persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 14 ani.

Întrucât orice incertitudini, legate de calificare, trebuie tratate în folosul făptuitorului (conform principiului *in dubio pro reo*), cele reținute de organul de urmărire penală nu pot fi reținute ca fiind *daune considerabile*.

Totodată, este necesar a lua în considerație nu doar percepția subiectivă de către victimă a celor comise, dar și orientarea intenției făptuitorului.

În speță, apărarea întrevede existența unei probleme de ordin constituțional, or, datorită caracterului nechevoc al reglementării, situația în care un comportament poate fi apreciat ca cuprinzând semnele a două componente de infrațiune distincte, iar aprecierea dată este lăsată la discreția actorilor din justiție, nu putem reține ideea că aceasta ar forma sarcina instanțelor. Norma penală trebuie să consfințească o predictibilitate clară, inclusiv, să descrie clar care comportament ar urma să fie identificat ca fiind pasibil de răspundere și clar să fie apreciat în temeiul cărei norme.

În subsidiar, norma dată cuprinde și coliziunea nu doar cu componenta *art. 187 alin. 1 CP*, dar și cu cea din *art. 105 Cod Contravențional*, dacă este să fie analizată situația factologică în cauza penală concretă. Corelativ, persoana aflată pe baza acușării ar putea primi pedeapsa cea mai gravă.

Pe de altă parte, incertitudinea dată, privează inculpatul pe posibilitatea individualizării pedepsei obiectiv la fapta comisă, și de a beneficia de remediile de micșorarea a pedepsei. În mod cert, inculpatul în ședință preliminară nu poate opta pentru o procedură simplificată, și să beneficieze de reducerea limitelor conform prevederilor *art. 364¹ alin. 8 Cod procedură penală*. Astfel, în viziunea apărării chestiunea prezentei unei componente cu elemente neclare și pasibile de arbitrar, dă naștere limitării excesive a drepturilor fundamentale ale lui Pantci PASCARI.

Apărarea va preciza, că chestiunea vizînd aprecierea daunelor conform semnului reținut în dispozițiile *art. 187 alin. 2 lit. f) CP*, urmează a se observa, că legiuitorul a incriminat fapta, doar dacă prejudiciul, ca și element al componenteței de infrațiune, este unul de natură penală, adică mai mare de 1981 lei, or, la caz, o sumă mai mică este pasibilă de calificare în termeni contravenționali.

Astfel, dacă prejudiciul cauzat prin faptă, este de natură penală, la caz, urmează a se aprecia, că cumulativ semnului de prejudiciu penal, acesta mai este pentru partea-vătămată și unul considerabil, reieșind din specificul datelor obiective ale cazului, nu doar de reținut în mod pripit simpla alegație a părții-vătămate. Colizia dată, reprezintă în sine un argument al lipsei previzibilității încadrării conținută în norma contestată.

Conform *art. 187 alin. 1 CP*, norma incriminează fapta de- „*Jaf, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane.*”

Conform *art. 187 alin. 2 lit. f) CP* legiuitorul incriminează, componenta *art. 187 alin. 1 CP*, cu agravanta, ca **cuantumul prejudiciilor din latura obiectivă** să comporte *pentru partea-vătămată și daune în proporții considerabile*. Adică vorbim de o cumulare a celor două aspecte, și nu factorul alternativ al acestora.

Altfel spus, apărarea opinează că sustragerea incriminată la art. 187 CP, trebuie să reprezinte pragul minim al unei sustrageri penale. Or, apărarea va menționa, că jaful incriminat în componența art. 187 CP este o sustragere.

Conform doctrinei dreptului penal, prin „sustragere” se înțelege luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop de cupiditate (profit).

Această definiție doctrinară a noțiunii de sustragere cuprinde următoarele șapte semne constitutive, care au un caracter necesar și suficient: 1) “luarea”; 2) “din posesia altuia”; 3) “a bunurilor mobile”; 4) “ilegală”; 5) “gratuită”; 6) “care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia”; 7) “săvârșită în scop de cupiditate (profit)”.

În viziunea apărării după cum ușor se desprinde nu oricare faptă de sustragere este pasibilă de incriminare a unei componente penale.

Or, calitatea unei legi reprezintă în sine criteriu important al legalității procesului penal, inclusiv ca și parte integrată a unui proces echitabil.

Astfel, la caz, inculpatului nu-i este clar, prin prisma și limitele învinuirii (în lumina prevederilor art. 325 *Cod de procedură penală*) din care raționamente învinuirea să este circumscrisă în limitele prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP RM.

La caz, apărarea constată, că nici linia de apărare coordonată cu avocatul său nu este privită de către acuzare și potențial de instanță ca fiind potentă procesual.

Conform art. 1 alin. 3 al Constituției, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Corespunzător prin jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a arătat în repetate rînduri că drepturile persoanei trebuie să se bucure de o protecție efectivă. Același criteriu este statuat și în conținutul art. 20 al Constituție.

Reiterăm, că Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Conform art. 54 „în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

Totodată legiuitorul a definitivat, că „Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

În circumstanțele speței, revederăm, că conform normei contestate, **„inculpatul nu poate să-și înțeleagă efectele comportamentului său.”**

Potrivit articolului 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

CtEDO în practica a statuat, că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate **garanta exercitarea lui deplină**. Accesul la justiție urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.

Cu alte ocazii Curtea Constituțională a mai arătat, că raționamentele CtEDO în cauza *Chevrov v. Franța*, potrivit căreia exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Or, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

În lumina acestor postulate, instanța de jurisdicție constituțională a mai reiterat, că **dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărui**

persoane foarte posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat.

Existența riscului de incertitudine care o crează norma contestată, considerăm, că urmează a fi privită și prin prisma garanției din art. 23 al Constituției, conform căreia „*Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.*”.

Excepția de neconstituționalitate constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului cetățeanului, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative. Și aceasta se poate realiza numai în cazul în care norma prezumată a fi neconstituțională urmează să fie aplicată la litigiul judiciar în care este implicată persoana respectivă.

Potrivit art. 4 alin.(1) din Constituție, Curtea Constituțională are obligația de a interpreta și aplica dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin normele procesual-penale, legislatorul a urmărit instituirea unui echilibru echitabil între aceste două mari sarcini ale procesului penal, pentru stabilirea adevărului și exercitarea unei justiții veritabile.

Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală, care aplică normele procesual penale, sînt obligate să activeze în așa mod, încît nici o persoană să nu fie neîntemeiat bătută, învinuită sau condamnată, sau supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrîngere.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Conform art. 21 al Constituției „*Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.*”

În această ordine de idei, urmează a fi reținută garanția efectelor legislative coraportate la limitarea exercițiului drepturilor și libertăților individului.

Mai mult ca atît, „*Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngereri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*”

Legea fundamentală mai statuează, că „*Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*”

Reișind din raționamentele mai sus evocate, prin prisma art. 7 CPP, Hotărîrii Curții Constituționale din 09.02.2016, solicităm instanței de judecată să admită prezenta

cerere, corlativ Înaltei Curți Constituționale să exercite controlul constituționalității prevederilor „art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile”.

Potrivit art.134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

O lege sau un alt act normativ, legitim adoptat de organele de resort, poate fi supus controlului constituționalității conform art.135 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

ÎN DREPT, în lumina celor expuse *supra*, întru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale inculpatului, în temeiul *art.135 alin. 1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, art. 24 alin. 1), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. 1) lit. g), art. 38 alin. 1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, art. 7 alin. 3) Cod de procedură penală*,

Solicităm,

1. *Sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile”;*
2. *Verificarea constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile”.*

Primiți Onorată Curte distinsele noastre considerațiuni!

Alexandru IACHIMCIUC
Avocat

Digitally signed by Iachimeituc Alexandra
Date: 2022.08.08 14:04:23 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ÎN C H E I E R E
privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

17 august 2022

mun. Hîncești

Judecătoria Hîncești, sediul Central

Instanța de judecată în componența:

Președintele ședinței, judecător - Natalia Berbec

Grefier – Daniela Mînzăraru

Cu participarea:

Procurorului – Oxana Ungureanu

Avocatului – Alexandru Iachimciuc

examinând în ședința de judecată cererea avocatului Alexandru Iachimciuc privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza penală privind învinuirea lui **Pascari Pantelei Valentin** de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal și

c o n s t a t ă :

La data de 28 februarie 2022 în Secția evidență și documentare procesuală a judecătoriei Hîncești, sediul Central a parvenit cauza penală privind învinuirea lui Pascari Pantelei Valentin de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal.

La data de 28.02.2022, prin PIGD, în mod automat-aleatoriu, cauza a fost repartizată subsemnatei.

La data de 08 august 2022 în Secția evidență și documentare procesuală a judecătoriei Hîncești, sediul Central a fost înregistrată cererea avocatului Alexandru Iachimciuc privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În cerere se indică, că pe rolul Judecătoriei Hîncești, s. Central se află cauza penală de învinuire a lui Pantelei Pascari de comitere a infracțiunii conform art. 187 alin. 2 lit. f) Cod Penal (în continuare CP).

Cu referire la esența cauzei, revederează, că lui Pantelei Pascari, i se incriminează comiterea sustragerii în mod deschis de la Mariana Dobrovolschi a unei genții și a bunurilor care se aflau în aceasta, evaluate de parte-vătămată în sumă de 550,00 lei. A precizat, că în cadrul cauzei penale partea-vătămată a înaintat o acțiune civilă în care solicită încasarea prejudiciului material în sumă de 200,00 lei. După cum s-a arătat mai sus, fapta a fost încadrată de acuzare conform elementelor componenței de infracțiune conform art. 187 alin. 2 lit. f) CP, după semnele - jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile.

Pe parcursul urmăririi penale partea-vătămată întrevedea posibilitatea împăcării cu inculpatul.

La finele urmăririi penale, apărătorul a înaintat o cerere privind reluarea urmăririi penale, în sensul aprecierii obiective a prejudiciului material, cât și recalificarea faptelor inițial incriminate, inclusiv de clarificat incidența încetării pe motivul lipsei elementelor constitutive, în special a urmărilor cauzate prin fapta incriminată. Apărarea este de părere că la caz lipsește gradul prejudiciabil.

Procurorul cererea a respins-o printr-o motivare sumară, și fără a intra în esența celor invocate de apărare.

Ține a preciza, că cauza penală se află în instanța de judecată, în instanța de fond, la etapa ședinței preliminare.

Reiterînd analiza materialelor cauzei penale, a imaginii factologice stabilite de organul de urmărire penală, a liniei de apărare a inculpatului, apărătorul consideră întemeiat de a solicita înaltei Curți exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. j) CP, după semnele - jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile.

Partea apărării consideră, că controlul constituționalității urmează a fi exercitat prin prisma prevederilor art. 20, 21, 23 și 54 ale Constituției Republicii Moldova.

Intr-o primă ordine de idei, apărarea apreciază că norma dată consfințește o componentă agravată, care este neclară și imprezibilă, limitează în mod excesiv situația unei persoane, în special a lui Pantelei Pascari, care compare pe banca acuzaților.

Precizează, că cauza penală a fost începută pe fapta de sustragere deschisă din 06.02.2022 aproximativ ora 20:00, a bunurilor ce aparțin lui Mariana Dobrovolschi. Conform declarațiilor părții-vătămate cuantumul prejudiciului material este evaluat în sumă de 550,00 lei, care din declarațiile ei este un prejudiciu considerabil. După cum s-a arătat mai sus în cadrul cauzei, aceasta a înaintat o acțiune civilă în care solicită repararea prejudiciului material în sumă de 200,00 lei.

Problema de drept ridicată de apărare, rezidă în faptul dezacordului cu calificarea prejudiciului în sumă declarată de parte vătămată de 550,00 lei, ca fiind unul considerabil, și calificarea faptei imputate conform art. 187 alin. 2) lit. f) CP. Or, norma dată se apreciază ca conținând o terminologie neclară și imprezibilă, care transgresează drepturile inculpatului.

Drept consecință, apărarea conchide că identificarea prejudiciului material este o primă sarcină întru definirea incriminării unui comportament în temeiul unei componente a legii penale. Linia apărării în cadrul cauzei își manifestă dezacordul cu valoarea prejudiciului invocat de partea-vătămată.

La caz, partea-vătămată a declarat, că geanta la momentul procurării (din declarații a fost procurată cu mai bine de un an în urmă) a avut valoarea de 200,00 lei, iar la momentul sustragerii starea fizică a genții este una deplorabilă. La fel, bunurile prezente în conținutul genții au o valoare supra-apreciată.

În aceste circumstanțe apărarea a solicitat stabilirea valorii reale a genții și bunurilor aflate în ea întru aprecierea obiectivă a valorii prejudiciului material invocat.

Reiterează, că infracțiunii ce i se impută lui Pantelei Pascari, chestiunea privind stabilirea cuantumului prejudiciului este unul crucial, dat fiind că infracțiunea dată este o sustragere, fiind o componentă materială.

La caz, datorită faptului că în componenta de infracțiune incriminată de legiuitor în dispozițiile prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile, persistând sintagma proporții considerabile, situația inculpatului este una incertă, care are în vecinătate o posibilă abordare abuzivă și arbitrară.

Organul de urmărire a pus la baza aprecierii și încadrării faptei doar simpla alegație a părții vătămate, fără a elucida reala situație de fapt, corelată la intenția făptuitorului.

Astfel, pentru a sancționa un comportament, este necesar de avut în vedere criteriul de bază - a elementului volitiv, fiind necesar de stabilit intima convingere a făptuitorului, motivul comiterii faptei.

Componenta dată, nu este în concordanță cu principiul general al dreptului, conform căruia Codul Penal consacră infracțiunile în dependență de intenția făptuitorului.

În viziunea apărării este necesar a lua în considerație că, chiar dacă aprecierea subiectivă de către victimă este importantă la stabilirea caracterului considerabil al daunei cauzate, aceasta nu trebuie să influențeze asupra regulii că prin sustragere poate fi cauzat doar un prejudiciu patrimonial efectiv (real). De aceea, metodica de determinare a prejudiciului patrimonial nu trebuie confundată cu caracterul acestui prejudiciu. Or, practica instanțelor naționale, reflectă existența unei probleme importante, care este evitarea incriminării obiective în cazul sustragerii săvârșite cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

În speță, situația de incertitudine și pasibila apreciere arbitrară poate fi explicată prin prezența unui dubiu care nu poate fi înlăturat, or, făptuitorul nu putea aprecia valoarea, cantitatea sau însemnătatea bunurilor sustrate pentru victimă, nici starea ei materială sau venitul acesteia, nici existența persoanelor aflate la întreținerea ei etc, în condițiile în care această geantă este una cu uz avansat. În aceste condiții, a-i incrimina făptuitorului agravanta „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” echivalează cu o încălcare grosolană a principiului legalității. De aceea, agravanta dată nu reflectă intenția lui.

În alți termeni, trebuie probat faptul că el a prevăzut că, prin sustragere, îi va cauza victimei daune anume în proporții considerabile și că a dorit aceasta, însă în ambele ipostaze, datorită faptului că expresia dată nu are la bază o definiție clară, coraportată la criteriile obiective, o astfel de reglementare este apriori neclară și care generează arbitrar și abuz. Or, amintește că Codul Penal, ca lege,

incriminează o faptă ca și infracțiune ținând cont de intenția făptuitorului, regulă care nu este respectată în componența dată.

În dezvoltarea acestei idei, apărarea va referi asupra faptului, că legea penală nu cuprinde o definiție clară a sintagmei „proporții considerabile”.

Codul Penal în sensul aprecierii mărimii prejudiciului cauzat, în lumina art. 126 alin. 1) și 1') cuantifică: 1) daunele cauzate în proporții mari și 2) daunele cauzate în proporții deosebit de mari.

Astfel, la determinarea proporțiilor mari și deosebit de mari legiuitorul a prevăzut drept bază de calcul salariul mediu lunar pe economic prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern, în vigoare la momentul săvârșirii faptei, după cum urmează:

proporții mari - mai mult de 20 de salarii;

proporții deosebit de mari - mai mult de 40 de salarii.

Precizează, că la momentul de față, Parlamentul a intervenit în repetate rânduri în sensul majorării acestor proporții.

Astfel, faptele care nu ating quantumul de proporții mari și deosebit de mari, urmează a fi coroborate cu cuantificarea reținută în dispozițiile Codului Contravențional (în continuare CC).

La caz, urmează a se reține, că daunele în proporții mici, determină atragerea la răspundere în temeiul Codului contravențional.

Conform art. 18 CC, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din quantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii faptei.

Conform aprobărilor Guvernamentale pentru anul 2022 salariul mediu este de 9 900,00 lei.

La fel, legiuitorul a incrimant în dispozițiile art. 105 CC sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului. Astfel, conform normei se incriminează și se sancționează contravențional, *sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocheri.*

Menționează, că referitor la cuantificarea daune în proporții considerabile, Curtea Constituțională a remis în adresa Parlamentului o adresă, odată cu examinarea constituționalității prevederilor art. 328 CP.

Astfel, Curtea a constatat că, „potrivit prevederilor legale enunțate, daunele care se înscriu în limitele dintre daunele în proporții mici și daunele în proporții mari urmează a fi încadrate, după caz, ca fiind esențiale sau considerabile.”

În această ordine de idei, apărarea va suplini, că agravanta reținută de către organul de urmărire penală și de către procurorul la înaintarea învinuirii conform art. 187 alin. 2 lit. f) CP, nu corelează cu esența încriminării unei agravante la componența de bază a infracțiunii conform art. 187 CP.

Astfel, apărarea apreciază, că pentru a fi inițiată o cauză penală, conform Codului penal, la caz, trebuie analizată componența de infracțiune. Componența de infracțiune conținută în norma dată conform doctrinei și practicii naționale, implică următoarele elemente.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 187 din CP al R.M corespunde, în majoritatea cazurilor, cu obiectul juridic special al furtului: relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile.

Obiectul material al jafului se caracterizează prin aceleași trăsături ca și obiectul material al furtului: bunurile care au o existență materială sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Latura obiectivă a infracțiunii de jaf are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de luare ilegală și gratuită, 2) urmările prejudiciabile sub formă de prejudiciu patrimonial efectiv; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile; 4) modul deschis.

Astfel, trăsătura de bază care deosebește jaful de fort este modul deschis de comitere a sustragerii. Ca și furtul, sustragerea sub formă de jaf are loc dacă sunt întrunite criteriul obiectiv și criteriul subiectiv. Criteriul obiectiv se exprimă în aceea că acțiunea de luare se realizează în prezența

posesorului bunurilor luate sau a altor persoane care conștientizează semnificația juridică a celor comise, fără a face parte din categoria de persoane care însuflă încredere făptuitorului că nu-i vor crea impedimente în procesul realizării sustragerii.

Criteriul subiectiv se exprimă în convingerea făptuitorului, bazată pe premise obiective, că el acționează în mod manifest (vădit) pentru cei din jur, care percep semnificația juridică a faptei lui, fără a face parte din rândul persoanelor de încredere, care nu-i pot crea piedici în realizarea sustragerii. În cazul coliziunii între cele două criterii - criteriul obiectiv și criteriul subiectiv prioritate are, ca și în situația furtului, criteriul subiectiv. Astfel, sustragerea nu va fi calificată ca furt, ci ca jaf, dacă făptuitorul este convins că acțiunea de luare, pe care o realizează, este vădită pentru alte persoane, deși această acțiune a rămas neobservată sau neînțeleasă adecvat de acestea.

Infracțiunea de jaf este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune de bunurile altuia la propria sa dorință.

Latura subiectivă a infracțiunii de jaf se manifestă, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. I.a calificare, este obligatorie stabilirea scopului special a scopului de cupiditate (profit).

Subiectul faptei infracționale analizate este persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 14 ani.

Întrucât orice incertitudini, legate de calificare, trebuie tratate în folosul făptuitorului (conform principiului *in dubio pro reo*), cele reținute de organul de urmărire penală nu pot fi reținute ca fiind *daune considerabile*.

Totodată, este necesar a lua în considerație nu doar percepția subiectivă de către victimă a celor comise, dar și orientarea intenției făptuitorului.

În speță, apărarea întrevede existența unei probleme de ordin constituțional, or, datorită caracterului neechivoc al reglementării, situația în care un comportament poate fi apreciat ca cuprinzând semnele a două componente de infracțiune distincte, iar aprecierea dată este lăsată la discreția actorilor din justiție, nu poate reține ideea că aceasta ar forma sarcina instanțelor. Norma penală trebuie să consfințească o predictibilitate clară, inclusiv, să descrie clar care comportament ar urma să fie identificat ca fiind pasibil de răspundere și clar să fie apreciat în temeiul cărei norme.

În subsidiar, norma dată cuprinde și coliziunea nu doar cu componenta art. 187 alin. 1 CP, dar și cu cea din art. 105 Cod Contravențional, dacă este să fie analizată situația factologică în cauza penală concretă. Corelativ, persoana aflată pe baza acușării ar putea primi pedeapsa cea mai gravă.

Pe de altă parte, incertitudinea dată, privează inculpatul pe posibilitatea individualizării pedepsei obiectiv la fapta comisă, și de a beneficia de remediile de micșorarea a pedepsei. În mod cert, inculpatul în ședință preliminară nu poate opta pentru o procedură simplificată, și să beneficieze de reducerea limitelor conform prevederilor art. 364¹ alin. 8 Cod procedură penală. Astfel, în viziunea apărării chestiunea prezenței unei componente cu elemente neclare și pasibile de arbitrar, dă naștere limitării excesive a drepturilor fundamentale ale lui Pantei Pascari.

Apărarea precizează, că chestiunea vizînd aprecierea daunelor conform semnului reținut în dispozițiile art. 187 alin. 2 lit.f) CP, urmează a se observa, că legiuitorul a incriminat fapta, doar dacă prejudiciul, ca și element al componentei de infracțiune, este unul de natură penală, adică mai mare de 1981 lei, or, la caz, o sumă mai mică este pasibilă de calificare în termeni contravenționali.

Astfel, dacă prejudiciul cauzat prin faptă, este de natură penală, la caz, urmează a se aprecia, că cumulativ semnului de prejudiciu penal, acesta mai este pentru partea- vătămată și unul considerabil, reieșind din specificul datelor obiective ale cazului, nu doar de reținut în mod pripit simpla alegație a părții-vătămate. Colizia dată, reprezintă în sine un argument al lipsei previzibilității încadrării conținută în norma contestată.

Conform art. 187 alin. 1 CP, norma incriminează fapta de- „Jaf - adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane. ”

Conform art. 187 alin. 2 lit. f) CP legiuitorul incriminează, componenta art. 187 alin. 1 CP, cu agravanta, ca **cuantumul prejudiciilor din latura obiectivă** să comporte pentru partea-vătămată și daune în proporții considerabile. Adică vorbește de o cumulare a celor două aspecte, și nu factorul

alternativ al acestora.

Altfel spus, apărarea opinează că sustragerea incriminată la art. 187 CP, trebuie să reprezinte pragul minim al unei sustrageri penale. Or, apărarea va menționa, că jaful incriminat în componența art. 187 CP este o sustragere.

Conform doctrinei dreptului penal, prin „sustragere” se înțelege luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop de cupiditate (profit).

Această definiție doctrinară a noțiunii de sustragere cuprinde următoarele șapte semne constitutive, care au un caracter necesar și suficient: 1) “luarea”; 2) “din posesia altuia”; 3) “a bunurilor mobile”; 4) “ilegală”; 5) “gratuită”; 6) “care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia”; 7) “săvârșită în scop de cupiditate (profit)”.

În viziunea apărării după cum ușor se desprinde nu oricare faptă de sustragere este pasibilă de incriminare a unei componente penale.

Or, calitatea unei legi reprezintă în sine criteriu important al legalității procesului penal, inclusiv ca și parte integrată a unui proces echitabil.

Astfel, la caz, inculpatului nu-i este clar, prin prisma și limitele învinuirii (în lumina prevederilor art. 325 Cod de procedură penală) din care raționamente învinuirea sa este circumscrisă în limitele prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP RM.

La caz, apărarea constată, că nici linia de apărare coordonată cu avocatul său nu este privită de către acuzare și potențial de instanță ca fiind potentă procesual.

Conform art. 1 alin. 3 al Constituției, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Corespunzător prin jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a arătat în repetate rînduri că drepturile persoanei trebuie să se bucure de o protecție efectivă. Același criteriu este statuat și în conținutul art. 20 al Constituției.

Reiterează, că Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Conform art. 54 „în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

Totodată legiuitorul a definitivat, că „Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

În circumstanțele speței, revederează, că conform normei contestate, „inculpatul nu poate să-și înțeleagă efectele comportamentului său.”

Potrivit articolului 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

CtEDO în practica a statuat, că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Accesul la justiție urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.

Cu alte ocazii Curtea Constituțională a mai arătat, că raționamentele CtEDO în cauza *Chevrol v. Franța*, potrivit căreia exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Or, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

În lumina acestor postulate, instanța de jurisdicție constituțională a mai reiterat, că dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat.

Existența riscului de incertitudine care o crează norma contestată, consideră, că urmează a fi privită și prin prisma garanției din art. 23 al Constituției, conform căreia „Statul asigură dreptul fiecărui

om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.”.

Excepția de neconstituționalitate constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului cetățeanului, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative. Și aceasta se poate realiza numai în cazul în care norma prezumată a fi neconstituțională urmează să fie aplicată la litigiul judiciar în care este implicată persoana respectivă.

Potrivit art. 4 alin.(1) din Constituție, Curtea Constituțională are obligația de a interpreta și aplica dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin normele procesual-penale, legislatorul a urmărit instituirea unui echilibru echitabil între aceste două mari sarcini ale procesului penal, pentru stabilirea adevărului și exercitarea unei justiții veritabile.

Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală, care aplică normele procesual penale, sînt obligate să activeze în așa mod, încît nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată, sau supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrîngere.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Conform art. 21 al Constituției ..Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. ”

În această ordine de idei, urmează a fi reținută garanția efectelor legislative comportate la limitarea exercițiului drepturilor și libertăților individului.

Mai mult ca atît, „Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. ”

Legea fundamentală mai statuiază, că „Prevederile alineatului (2) nu admit, restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrîngerea trebuie să. fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. ”

Reișind din raționamentele mai sus evocate, prim prisma art. 7 CPP, Hotărîrii Curții Constituționale din 09.02.2016, solicită instanței de judecată să admită prezenta cerere, corelativ înaltei Curți Constituționale să exercite controlul constituționalității prevederilor „*art. 187 alin. 2 lit. f) CP*, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile.

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

O lege sau un alt act normativ, legitim adoptat de organele de resort, poate fi supus controlului constituționalității conform art. 135 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Se solicită: Sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în

proporții considerabile; verificarea constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) CP, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în proporții considerabile.

În drept invocă art. 135 alin. 1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, art. 24 alin. 1), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. 1) lit. g), art. 38 alin. 1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, art. 7 alin. 3) Cod de procedură penală.

În ședința de judecată fiind pusă în discuție cererea avocatului, ultimul a susținut-o solicitând admiterea acesteia.

Inculpatul Pascari Pantelei în ședința de judecată a susținut cererea avocatului.

Procurorul în procuratura Hîncești Oxana Ungureanu în ședința de judecată a declarat, că nu susține cererea dată, dar este un drept al părții.

Partea vătămată Mariana Dobrovolschii în ședința de judecată nu s-a prezentat.

Analizând argumentele invocate, studiind cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, audiind opiniile participanților la proces, instanța, în fața căreia s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, constată că aceasta este întemeiată urmând a fi admisă din raționamentele expuse mai jos:

Conform prevederilor art. 7 alin. (1) Cod procedură penală, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

Totodată, conform alin. (3) al aceluiași articol, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

În corespundere cu prevederile art. 7 alin.(3¹), la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa părților sau din oficiu de instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sunt: - necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate; - existența raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate; obiectul excepției de neconstituționalitate.

Se constată faptul că, în cadrul ședinței de judecată, a fost solicitată sesizarea Curții Constituționale cu privire la o problemă de constituționalitate a unei norme procesuale, astfel încât, la caz, fiind aplicabile prevederile pct. 4 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova și anume: judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este

ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Astfel, verificarea constituționalității normei contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Totodată este de remarcat că în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În această ordine de idei, instanța reține faptul, că norma vizată, și anume verificarea constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) Cod penal, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în **proporții considerabile**, poate constitui obiect al controlului constituționalității prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM.

Instanța de judecată atestă, că la moment nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – și anume definiția clară a sintagmei proporții considerabile cu referire atât la art. 187 alin. (2) Cod penal, cât și la art. 126 alin. (2) Cod penal.

La fel, instanța de judecată constată că, în conformitate cu pct. 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 sesizarea înaintată întrunește condiția că normele solicitate pot fi supuse controlului constituționalității, or aceste chestiuni pot avea legătură directă cu soluționarea cauzei penale aflate pe rolul instanței de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (6) Cod procedură penală, Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Potrivit pct. 84 al Hotărârii sus-menționate, în cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: „Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar (Coëme și alții v. Belgia, nr. 32492/96, 32547/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 114, CEDO 2000-VII și Wynen v. Belgia, nr. 32576/96, § 41, CEDO 2002-VIII)”.

Curtea a reținut, că prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Similar se reține, că orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

Urmare a celor indicate, instanța găsește necesar de a admite ca fiind întemeiată cererea apărătorului inculpatului Pascari Pantelei, avocatului Alexandru Iachimciuc, prin care s-a invocat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) Cod penal, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în **proporții considerabile**, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituția R. Moldova.

Conducându-se de prevederile art. art. 7, 342 Cod procedură penală, art. 135 din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea apărătorului inculpatului Pascari Pantelei, avocatului Alexandru Iachimciuc.

Se ridică excepția de neconstituționalitate înaintată de apărătorul inculpatului, avocatul Alexandru Iachimciuc, pentru controlul constituționalității prevederilor art. 187 alin. 2 lit. f) Cod penal, jaful, adică sustragerea în mod deschis a bunurilor din avutul persoanei în **proporții considerabile**.

Se remite, conform competenței, Curții Constituționale sesizarea depusă de către apărătorul inculpatului, avocatul Alexandru Iachimciuc, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei penale privind învinuirea lui Pascari Pantelei Valentin de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, însă poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței
Judecător

Copia corespunde originalului.
Judecător

/semnat/

Natalia Berbec

N. Berbec